Forvaltningsret for ikke-jurister

Kompetence og inhabilitet

Teamleder og chefkonsulent Astrid Dybdahl Ovesen

Uddannelsesservice, Det Juridiske Fakultet,
Københavns Universitet

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Rammesætning/Forventningsafstemning

Hvem er jeg?

Hvad kan I forvente af oplægget?

Dagsorden:

Introduktion til kompetence
Introduktion til reglerne om inhabilitet
Opsummering af emnerne – hvad skal I huske når I tager hjem herfra?

KOMPETENCE

Hvad forstås ved kompetence?

Det er det forhold, at en myndighed er tillagt eneretten til at træffe bindende afgørelser på nærmere bestemte områder

Kompetencen kan være givet direkte af lovgiver eller ved delegation

Kompetencen til at træffe afgørelser kan kun ligge et sted

Kompetence – hvor finder I viden om afgørelseskompetence?

Universitetsloven: Oplister, hvem der træffer afgørelser på et universitet.

Aktører:

Bestyrelsen

Rektor

Akademisk Råd

Studienævn

Ph.d-udvalg

Studieleder

Ankenævn

(Dekan)

Delegation

Den kompetente myndighed har videregivet (afgørelses)kompetencen til en underordnet myndighed eller til et udvalg

En delegation kan begrænses til visse afgørelsestyper

Delegation kan være både intern og ekstern

Ikke al kompetence kan delegeres

Hvad kan tale for/imod delegation?

Er myndigheden/myndighedspersonen/organet egnet til opgaven?	• Hvad er f.eks. modtagerens kvalifikationer?
Hvilken type kompetence bliver overladt?	• Er der tale om faktisk forvaltningsvirksomhed eller afgørelseskompetence (med eller uden skøn)?
Kompetencens betydning for borgerens interesse	• Er afgørelserne enkle og for borgeren ikke-indgribende eller er der tale om afgørelser af kompliceret karakter og med indgribende og vidtrækkende betydning?
Den delegerendes myndigheds styringsmuligheder og beføjelser	• Hvordan kan følge op på afgørelser truffet på baggrund af delegation?
Er delegation af praktiske og arbejdsmæssige grunde nødvendig?	• Hvordan ser sagsmængden ud?

Studienævnets delegation til formanden/underudvalg/administrationen

- Studienævnet er et kollegialt organ med kompetencen tillagt direkte fra lovgiver
- Studienævnet har den lovmæssige kompetence til bl.a. at træffe afgørelse i ansøgningssager (merit og dispensation)
- Delegation – lovbemærkninger og tilsynsrapport

Citat fra tilsynsrapport om delegation

"Hvor grænsen for delegation i medfør af de forvaltningsretlige grundsætninger om intern delegation i almindelighed må antages at gå, kan ikke angives mere præcist. Der gælder dog nogle klare begrænsninger med hensyn til studienævnenes mulighed for at delegere afgørelseskompetencen: **Afgørelser af indholdsmæssig stor vigtighed og afgørelser om fastlæggelse eller ændring af nævnets hidtidige praksis vil ikke kunne delegeres. Der kan heller ikke delegeres i så stort et omgang, at studienævnet i realiteten overflødiggøres i forbindelse med behandlingen af konkrete afgørelsessager."**

- side 18 i Tilsynsrapporten

Delegation af studienævnets kompetence

Delegation til nævnets forperson

Ukontroversielle og rutinemæssige sager hvor studienævnet har fastlagt en praksis og har udstukket rammer for udøvelse af skønnet.

Forpersonen må ikke foretage faglige vurderinger.

Delegation til underudvalg – krav om paritet

Ukontroversielle og rutinemæssige sager hvor studienævnet har fastlagt en praksis og har udstukket rammer for udøvelse af skønnet.

Som følge af paritet har et underudvalg lidt videre kompetence end forpersonen.

Delegation til administrationen

Ukontroversielle og rutinemæssige sager hvor studienævnet har fastlagt en praksis og har udstukket rammer for udøvelse af skønnet. Krav om at medarbejdere har de fornødne kompetencer.

Må ikke foretage egentlige faglige vurderinger

Hvilke sager kan (ikke) delegeres?

1. Sager med stor indholdsmæssig vigtighed. Dette indebærer, at afgørelser, der har som konsekvens, at der ikke er fortsatte studiemuligheder for ansøgeren, kan ikke delegeres
2. Fastlæggelse eller ændring af praksis
3. Nævnet må ikke tømmes for konkrete afgørelsessager
4. Rimeligt at overveje, om nævnet skal beholde kompetencen i sager, hvor underudvalget ikke har kunnet nå til enighed

Krav til afgørelse truffet på baggrund af delegation

- Oplysning om hvilket organ, afgørelsen er truffet af
- Oplysning om dato for mødet, hvor afgørelsen blev truffet
- Oplysning om, at afgørelsen er truffet på baggrund af delegation

Eksempel:

"Kandidatstudienævnets dispensationsudvalg under studienævnets for den juridiske kandidatuddannelse har efter bemyndigelse fra studienævnet på sit møde XX behandlet din ansøgning om Y."

Inkompetence

Retlig mangel

Kun afgørelser, der er behæftet med saglige og funktionelle kompetencefejl vil som hovedregel være ugyldige.

Ugyldig delegation?

Repetitionsøvelse

LÆS DEN UDLEVEREDE TEKST

SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE SAMMEN MED EN SIDEMAND ELLER I MINDRE GRUPPER

GIVER SPØRGSMÅLENE ANLEDNING TIL OVERVEJELSER OM JERES DAGLIGE ARBEJDE SOM I GERNE VIL DELE I PLENUM?

Sammenfatning

Kompetence er eneretten til at træffe bindende afgørelser

Kompetence kan være lovbestemte eller være givet efter delegation

Ikke al afgørelseskompetence kan delegeres – og en delegation kan altid trækkes tilbage

I den konkrete afgørelse skal det fremgå at afgørelsen er truffet på baggrund af delegation

INHABILITET

Inhabilitet

Reglerne om inhabilitet skal sikre:

- At afgørelsens indhold er materielt rigtigt
- At der er tillid til afgørelsen (sikre efterlevelse af afgørelsen)
- At sikre tillid til systemet som helhed – tillid til upartiskhed

✓ Garanti- og tillidshensyn

➢ Generelle contra specielle inhabilitetsregler

➢ Dvs. Reglerne omhandler den "abstrakte" risiko og har til formål at etablere en sikkerhedszone.

Hvor findes reglerne?

- Forvaltningslovens kapitel 2 omhandler inhabilitet
- Før loven trådte i kraft gjaldt der også forvaltningsretlige regler – men på ulovbestemt grundlag (som en art sædvaneret)
- Området er udviklet gennem Ombudsmandens praksis, retspraksis og den juridiske teori
- Gælder den offentlige forvaltning – staten, kommuner, regioner, råd, nævn og universiteter

Oversigt over reglerne

HR: Der skal være tale om **en afgørelsessag** og der skal foreligge **en interessekollision**, FVL § 3, stk. 1

U1: Der er ikke fare for, at afgørelsen vil blive påvirket af uvedkommende hensyn, FVL § 3, stk. 2

U2: Hvis substitution er umulig eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkeligheder, FVL § 4

Hvem kan være inhabil? Både personer og myndigheder

Forvaltningslovens § 3 – hvem er inhabil?

Særlig personlig eller økonomisk interesse – partsinhabilitet

Familiemedlemmer - slægtsinhabilitet

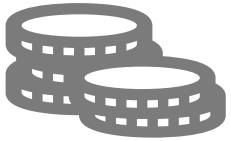
Selskabs-eller foreningstilknytning - selskabsinhabilitet

Tidligere deltaget i sagens behandling – to-instans inhabilitet

Andre omstændigheder, der kan vække tvivl om upartiskhed

Særlig personlig eller økonomisk interesse

Den som er part i en sag eller som i øvrigt har:

- Økonomisk interesse af en vis størrelse eller
- Personlig interesse i en sags udfald

Familiemæssig tilknytning

- Ægtefælle,
- forældre eller børn,
- søskende, søskendes ægtefæller og søskendes børn eller
- andre nærtstående

som har en særlig økonomisk eller personlig interesse i sagens udfald

Tilknytning til selskab eller forening

Den er virker inden for den offentlige forvaltning er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis vedkommende

- deltager i ledelsen eller
- i øvrigt har nær tilknytning til
- et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person
- der har en særlig interesse i sagens udfald

Kontrol- eller tilsynsmyndighed – to-instans inhabilitet

Klagebehandling, når den pågældende tidligere har medvirket

- ved en afgørelse eller
- ved gennemførelse af de foranstaltninger, som sagen angår

NB! Kommunikation instanser imellem om konkrete sager.

Sagens omstændigheder i øvrigt

- Nært venskab eller tilsvarende modsætningsforhold
- Offentligt har tilkendegivet sin holdning i en bestemt sag

Undtagelser

Inhabilitet foreligger IKKE, hvis der IKKE kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen påvirkes af uvedkommende hensyn, FVL § 3, stk. 2

Momenter til den konkrete, objektive vurdering:

- Den pågældendes interesse
- Forvaltningsorganets og afgørelsens karakter
- Den pågældende persons funktion i forbindelse med sagens behandling
- Tilliden til forvaltningsmyndighedens upartiskhed

Undtagelser fortsat

Inhabilitet indtræder ikke, hvis substitution er umulig eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkeligheder, FVL § 4

- UP: Reglerne om inhabilitet for kollegiale organer gælder fortsat selvom en stedfortræder ikke kan findes/indkaldes
  - U: Organet mister sin beslutningsdygtighed eller at hensyn til myndighedens sammensætning vil give anledning til væsentlig betænkelighed, dersom medlemmet ikke deltager i sagens behandling og at behandlingen ikke kan udsættes uden væsentlig skade for offentlige eller private interesser.
- At det gruppepolitiske styrkeforhold forrykkes i tilfælde af inhabilitet er ikke grundlag til at se bort fra inhabiliteten
- At inhabiliteten indebærer en væsentlig svækkelse af organets sagkundskab kan udgøre grundlag for at se bort fra reglen om inhabilitet

Afgørelse om der foreligger inhabilitet

- ✓Underretningspligt
- ✓Drøftelse af spørgsmål om mulig inhabilitet

Foreligger der inhabilitet må den, der er inhabil, som udgangspunkt hverken træffe afgørelse i den pågældende sag eller i øvrigt medvirke ved sagens behandling, FVL § 3, stk. 3.

Retsvirkning

Er afgørelsen truffet af en inhabil person, er afgørelsen som udgangspunkt ugyldig

Er afgørelsen truffet af et kollektivt organ med et inhabilt medlem, foretages en konkret vurdering

SAMMENFATNING

- Skal sikre at der ikke inddrages uvedkommende hensyn i sagen (korrekt materiel afgørelse, tillid til afgørelsen og tillid til systemet i helhed)
- Der skal være tale om en afgørelse og der skal foreligge en interessekollision
- Underretningspligt
- Kan føre til ugyldige afgørelser

Disposition til at undersøge om der foreligger inhabilitet

1. Er der tale om en afgørelsessag/et kontraktforhold/en privatretlig disposition?
   - Hvis nej – off.ansatte bør uden for reglerne undgå at bringe sig i en situation, der kan forringe borgerens tillid til systemet
2. Hvis ja – foreligger der en interessekollision?
   - Hvis nej – se nr. 1
3. Hvis ja – er der fare for, at afgørelsen kan blive påvirket af uvedkommende hensyn?
   - Hvis nej – der foreligger ikke inhabilitet
4. Hvis ja – er der substitutionsvanskeligheder?
   - Hvis ja – der forligger ikke inhabilitet
5. Hvis nej – personen er inhabil og skal underrette sin overordnede, medmindre forholdet er uden betydning

Afsluttende bemærkninger: 3 vigtige pointer at tage med hjem:

Forståelsen og kendskab til kompetencereglerne skal I bruge for at vurdere om I/jeres afdeling/enhed/område m.v. skal/må håndtere en given opgave

Inhabilitetsreglerne skal gøre jer opmærksom på om det udefra kan se ud som om I er eller kan være usaglige i en sagsbehandling

Tilsammen giver disse regler jer en ramme til at understøtte jer i den gode sagsbehandling

